

SOUBOR NÁRODNÍCH AUTORIT PRO CÍRKEVNÍ A NÁBOŽENSKÉ KORPORACE V ČESKÉ REPUBLICCE

Doc. PhDr. Hana Vodičková
Společná katalogizační komise SKIP
a ČIS Praha

1

V uplynulém desetiletí značně vzrostl podíl náboženské literatury v celkové produkci dokumentů u nás, a to jak dokumentů tištěných (knihy, seriálové dokumenty), tak i ostatních, jako jsou audiodokumenty, videodokumenty, mikrodokumenty a dokumenty elektronické. Vydávají je běžná nakladatelství i jednotlivé církve, jejich složky a relativně samostatné instituce, jako jsou církevní školy, kostely, kláštery, řeholní řády a kongregace, společnosti apoštolského života. Jde nejen o literaturu a dokumenty jimi vydané (v našem kontextu jde o oficiálně dokumentární a oficiálně informační či propagační materiál, u něhož je daná korporace vlastně jeho autorem, je prvotně odpovědná za intelektuální a/nebo umělecký obsah daného materiálu), ale též o díla, jež o nich pojednávají.

V České (v Československé) republice nikdy nebyla vypracována ani základní katalogizační pravidla pro jmenné a věcné (zvláště předmětové) zpracování těchto dokumentů v knihovnictví a bibliografii. Anglo-americká katalogizační pravidla v českém překladu - AACR2R¹⁾ jsou první u nás vydaná katalogizační pravidla, která obsahují rozpracovanou problematiku popisu náboženské literatury, a to popis pod personálním záhlavím, pod korporativním záhlavím a dále pod tzv. unifikovaným názvem (např. pro posvátné knihy a jejich části). Popis pod korporativním záhlavím i popis pod unifikovaným názvem jsou v naší domácí katalogizační praxi stále poněkud novými principy popisu, nemají tradici, a proto se často v praxi zjednodušují, obcházejí či vynechávají. Každá principiálně nová a navíc rozsáhlá, úplná pravidla jsou totiž značně náročná pro praktickou aplikaci.

Vytvoření potřebné pomůcky v podobě souboru autorit jak pro katalogizátory a bibliografy na jedné straně, tak pro uživatele katalogů a bibliografií na straně druhé může usnadnit aplikaci AACR2R v naší praxi, napomůže zrychlení vlastního procesu tvorby katalogizačního či bibliografického záznamu a zároveň přispěje ke kvalitnějšímu vyhledávání této literatury uživateli.

Bylo jisté, že rychlé vytvoření spolehlivého souboru autorit např. pro všechny národní korporace (nejenom náboženské), které působí v České republice, je nad možností kterékoli knihovnicko-bibliografické instituce u nás, a to finančně, personálně i časově. Navíc tvorba souboru autorit předpokládá u zpracovatelů znalost prostředí, v němž např. korporace působí, znalost vzájem-

ných vazeb, znalost možných kontaktů pro zjišťování jinak nedostupných informací apod.

Soubor národních autorit pro korporace může vzniknout různým způsobem, např. „za pochodu“ v běžné katalogizační a bibliografické praxi v národní bibliografické agentuře. Zahrnuje pak autority ze všech oblastí a oborů společenské praxe, ale ty jsou nerovnoměrně zastoupeny podle literatury docházející ke zpracování; tento postup je náročný na neustálé průběžné „čištění“ dané báze, neboť do souboru může vnikat - aniž to katalogizátor či bibliograf tuší - celá řada nepřesností, nejasností a chyb.

Jiný způsob je vytváření souboru autorit pro korporace určitého typu, působící v určité tematicky vymezené oblasti společenské praxe. Jeho nevýhodou je úzké zaměření, naproti tomu stojí relativní úplnost tohoto souboru autorit, vyšší míra spolehlivosti, ověřenosti a správnosti. I v tomto případě je samozřejmě nutná pravidelná aktualizace, např. jedenkrát ročně, protože společenská praxe přináší průběžně větší či menší změny ve jménech korporací, zavedení zkratk, jména v jiných jazycích, vznik nových korporací, zánik některých korporací, sloučení nebo rozdělení stávajících korporací a s tím související změny v jejich jménech apod.

Soubor autorit může být zpracován a také využíván pomocí počítačové technologie nebo technologie manuální, příp. jejich kombinací (výhodné je počítačové zpracování, zanedbatelný není tištěný výstup, zvláště jde-li o příručku katalogizátora).

Výsledný soubor autorit může mít podobu jednoduchého rejstříku nebo podobu hesláře známého např. z klasické předmětové katalogizace (je zde řešena synonymie pomocí odkazů na základní, dominantní heslo, ale také homonymie pomocí doplňků k základnímu heslu) či podobu souboru autoritních záznamů uložených ve struktuře UNIMARC/Autority²⁾.

2

Společná katalogizační komise SKIP a ČIS Praha vzala při svých představách o plánech na rok 1997 v úvahu výše uvedené skutečnosti, týkající se vydávané náboženské literatury a souvisejících pravidel AACR2R. Pozvala si do svého středu několik vedoucích fakultních teologických knihoven České republiky, aby se s nimi poradila, na čem začít pracovat: na interpretaci AACR2R pro náboženskou literaturu (doplnění českých reálií, zařazení českých příkladů) nebo na souborech autorit. Rozhodnutí vyznělo nakonec jednoznačně ve prospěch souboru autorit pro církevní a náboženské korporace v České republice, což by mohlo napomoci důslednějšímu knihovnicko-bibliografickému zpracování náboženské literatury v souladu s AACR2R. V praxi se silně pociťuje absence podobné příručky.

Komise se proto rozhodla zařadit mezi své základní priority v roce 1997 právě vytvoření souboru autorit pro církevní a náboženské korporace. Těžiště odborné práce spočinulo na bedrech dvou členek komise: Mgr. Marie Šírové, vedoucí knihovny Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, která nakonec z vedoucích

teologických knihoven zůstala v komisi sama, a PhDr. Zdenky Vorlové, pracovnice střediska vědeckých informací Filozofické fakulty téže univerzity, s výraznou orientací ve středověké a starověké kultuře a filozofii. Metodicky a technologicky spolupracovala s dr. Z. Vorlovou PhDr. Eva Bratková, odborná asistentka Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, odborně orientovaná na bibliografii. S Mgr. M. Šírovou metodicky spolupracovala doc. PhDr. Hana Vodičková, CSc., specialista na katalogizaci. Komise tedy vytvoření tohoto souboru autorit iniciovala a dále se této práci intenzivně a pravidelně věnovala především z metodického hlediska v průběhu uplynulých dvou let.

Soubor autorit byl rozdělen na dvě metodicky odlišné části: 1) řeholní řády a kongregace na území České republiky, 2) církve a náboženské společnosti v České republice. Při tvorbě souboru autorit byla jednoznačně dána přednost počítačové technologii.

Jako východisko byly použity veškeré dostupné především domácí písemné zdroje, ať už šlo o prameny nebo literaturu, vydané zejména církvemi, řády a náboženskými společnostmi nebo mimo ně. V těchto zdrojích byly postupně shledány mnohé rozdíly a nesrovnalosti, které byly řešeny ponejvíce pomocí oficiálních písemných zdrojů, mnohdy pak náročnými konzultacemi hlavně s odborníky z církevních a náboženských kruhů, a to telefonicky nebo osobně.

3

U řeholních řádů a kongregací (okruh souvisejících společenství byl upřesňován v průběhu prací, konečné vymezení je vyjádřeno v názvu příslušného souboru autorit) se ve fázi sběru materiálu provádělo rozsáhlejší zjišťování jejich jmen v řadě domácích a zahraničních pramenů. Předmětem sběru se staly jakékoli varianty českých jmen řeholních řádů a kongregací, příp. české zkratky, také všechny zjištěné latinské názvy a zkratky. Využity byly doplnkově rovněž některé vybrané katalogy a soubory autorit, zvláště pak národní soubor autorit USA (pracovně označený zkratkou USAF - United States Authority File) a francouzský - jako představitel evropského přístupu (pracovně označený zkratkou FRFA - FRance Fichier d'Autorité). Při srovnávacích analýzách nebyly opomenuty ani dostupné zdroje německé, které však u řeholních řádů a kongregací respektují latinu, nebyly tedy v další fázi prací využity.

Řeholní řády a kongregace nepatří podle encykliky „Lumen gentium“³⁾ k hierarchickému zřízení katolické církve, jsou však po staletí její neodmyslitelnou součástí. Tato dlouhá historie většiny z nich, dále jejich mezinárodní působení a stálý vznik dalších řádů a společností v souladu s národními či místními zvyky a potřebami vedly ke značné rozmanitosti, která ztěžuje orientaci v jejich struktuře i jménech.

S tím souvisí i skutečnost, že ani informace oficiální vatikánské ročenky „Annuario Pontificio“⁴⁾ nemohou být vyčerpávající, pokud jde o jména řeholních řádů a kongre-

gací. Ročenka nezaznamenává např. společenství působící pouze podle diecézního práva, tj. na území diecéze (např. Těšitelé, Petrini), u ženských řádů a kongregací nejsou uváděna latinská jména, příp. zkratky jmen jednotlivých společenství. Předkládaný soubor autorit obsahuje také česká jména uváděná v každoročně vydávaném „Katalogu mužských a ženských řádů a kongregací na území České republiky“⁵⁾. Tato česká jména odpovídají, i když ne vždy přesně, latinským jménům, pokud tato existují, a jsou uvedena ve zmíněném „Katalogu“.

Ženská společenství jsou celkově méně přehledná i proto, že ročně vznikají 3-4 nová společenství a dochází příp. i k organizačním změnám. Např. Zdislávky byly původně uváděny jako alternativní jméno pro Dominikánky kongregace. Nyní autoritnímu heslu Zdislávky odpovídá oficiální jméno Sekulární institut Blažené Zdislavy.

Byla řešena i otázka psaní velkých písmen. Pro současné psaní latinských názvů řádů a kongregací doporučuje dr. D. Muchnová velká písmena, praxe v různých státech je však rozdílná. Existují i některé pravopisné nejasnosti (Don Bosko i Don Bosco), starší a novější výrazy (Pauláni, Pavláni) atd.

V odborné literatuře se vyskytuje nejenom množství variant a zkratk, ale i chyb, které se léta přetiskují. Jde o nerozlišování některých institutů od jiných, jejich směšování apod. (např. Vizitantky, původně označované jako Salesiánky, jsou zaměňovány se Salesiánkami Dona Boska čili Dcerami PM Pomocnice, FMA). Na nesrovnalosti, na množství chyb, které se vyskytují a tradují v literatuře o řádech a kongregacích, upozorňuje J. Svátek⁶⁾. K opravám chyb a ke zpřesnění v autoritním hesle posloužily i opakované konzultace odborníků.

Při určování autoritního hesla pro řeholní řády a kongregace v České republice Katalogizační komise vyšla z následujících článků Anglo-amerických katalogizačních pravidel: 24.1A *Obecné pravidlo* („Zapište korporaci přímo pod jménem, jímž je běžně identifikována...“; „Určete jméno, jímž je korporace běžně identifikována, podle děl vydaných danou korporací v jejím jazyce nebo, nelze-li tuto podmínku dodržet, podle příručkových pramenů“); 24.2 *Variantní jména. Obecná pravidla* („Použijte tohoto pravidla tehdy, používá-li korporace varianty svého jména v dílech, která vydává. Je-li to vhodné, použijte zvláštní pravidla v kapitole 24.3“).

Zvláště pak byly aplikovány tyto články Anglo-amerických katalogizačních pravidel: 24.3C1 *Konvenční jméno. Obecné pravidlo* („Lze-li korporaci nejčastěji identifikovat podle konvenční formy jména v příručkových pramenech vydaných ve vlastním jazyce korporace, použijte toto konvenční jméno“), 24.3C2 *Historické a mezinárodní korporace* („Jestliže se jméno korporace historického původu nebo mezinárodního charakteru ustálilo v české formě v české jazykové oblasti, použijte tuto českou formu jména korporace“⁷⁾) s využitím *první části související poznámky pod čarou* („Použijte tohoto pravidla např. pro náboženské instituce, bratrské a rytířské řády ...“) a 24.3D1 *Náboženské řády a společnosti*

(„Použijte, je-li to možné, nejznámější formu jména náboženského řádu nebo společnosti v českém jazyce“⁷⁾).

Komise rovněž vyšla z českých interpretací AACR2R/UNIMARC, které jsme sledovali od původního návrhu přes jejich průběžné změny až ke schválené verzi číslo 1 ze září 1998⁸⁾.

Vzhledem k tomu, že u řeholních řádů a kongregací jde převážně o historické a zároveň i mezinárodní korporace, volba pro autoritní podobu jména padla na konvenční jméno (nikoli oficiální). Autoritním heslem je např. jméno Cisterciáci, nikoli Řád cisterciáků nebo Cisterciácký řád; Františkáni a nikoli Řád menších bratří - františkánů.

U nověji vzniklých zvláště ženských kongregací a společností se autoritním heslem obvykle stává dané jméno bez počátečního slova „Kongregace“, „Společnost“, např. Sestry sv. Alžběty a nikoli Kongregace sester sv. Alžběty.

Autoritní hesla jsou vytvořena v souladu s AACR2R a odpovídají preferovaným záhlavím uváděným v národním souboru autorit USA, kde se v souladu s AACR2R užívá rovněž konvenční jméno; např. Augustiniáni a Augustinians [USAF].

Pro jazykové vyjádření jména korporace v autoritním hesle byla použita čeština. K jazyku autoritního hesla se rozvinula opakovaně bohatá diskuse, neboť se mnohým zdála např. latina být vhodným jazykem pro autoritní heslo i v českém prostředí, navíc jazykem jednoznačně unifikujícím (zejména však pro znalce latiny), zvláště jde-li o řeholní řády a kongregace, které mají svůj počátek ve středověku. Pravidla však dávají přednost národnímu jazyku a rovněž nová tendence IFLA obecně zdůrazňuje národní jazyk a národní přístup. Znamená to, že názvy latinské a jejich zkratky, pokud existují, patří ke jménům variantním, obdobně i ostatní česká jména včetně zkratk.

Výsledný soubor autorit obsahuje téměř 100 autoritních jmen řeholních řádů, kongregací, sekulárních institutů a společností apoštolského života, jež nyní působí v České republice a zároveň jsou publikačně činné; často mají za sebou značnou historickou tradici. Některé z nich ovšem vznikaly teprve v průběhu 19. a 20. století a mají zpravidla jen české názvy (zřejmý odklon od užívání latiny v církvi). Také jejich zkratky jsou leckdy odvozeny z české podoby jména, popř. chybí vůbec.

Do souboru autorit budou v nejbližších týdnech zařazeny také ty řeholní řády, které na našem území významně působily v minulosti, ale svou činnost v minulosti ukončily. Byly však ve své době publikačně činné a hlavně existuje o nich literatura. Je jich okolo dvaceti. Celkem by tedy mělo v daném souboru autorit být asi 120 autoritních jmen.

Tento soubor autorit neobsahuje autoritní formu např. pro jména klášterů apod., jež se dle AACR2R nepovažují za podřízenou složku korporace, tj. řádu, kongregace atd. Materiál vydaný klášterem aj. se tedy dle AACR2R (čl. 24.3G *Kostely atd.* a čl. 24.10 *Kostely atd.*) popisuje přímo pod jeho jménem, a to pod převládající formou

jména. Lze připojit sídlo kláštera atd. jako geografický kvalifikátor, tj. do kulatých závorek.

Nejsou zařazeny další podřízené složky v rámci jednotlivých řeholních řádů a kongregací, protože to Katalogizační komise považovala za úkol nad své možnosti, lze je však vytvářet dle příslušných článků AACR2R. Pouze u tří řádů bylo nutné základní autoritní heslo sestavit z nadřízené a podřízené složky: Augustiniáni kanovníci. Kongregace windesheimská, dále Benediktini. Slovanská kongregace sv. Vojtěcha a konečně Cisterciáci. Kongregace Nejčistšího Srdce Panny Marie. Tyto výjimky souvisejí s historickým vývojem těchto řádů na našem území.

Nutno konstatovat, že nejsou připojena data založení jednotlivých řádů a kongregací vzhledem ke značné práci zjišťování těchto dat. To už bude úkol specializovaných teologických pracovišť, jež by se měla takovýchto úkolů ujmout ve velmi krátké době.

Návrh souboru autorit pro řeholní řády a kongregace byl od konce roku 1997 dán k připomínkám odborné veřejnosti na webovském serveru Univerzity Karlovy na adrese <http://www.cuni.cz/~vorlova/roc.htm>. Spontánních připomínek se však Katalogizační komise nedočkala. Projednány byly pouze připomínky na vyžádání. A tak byly v průběhu roku 1998 prováděny další konzultace, naše výsledky porovnávány s nově publikovanými zvláště církevními dokumenty. Na listopadovém Setkání českých teologických knihoven (konalo se v Praze) byli účastníci požádáni o připomínky k návrhu souboru autorit. Jediné připomínky přišly od Centrální katolické knihovny; šlo o připomínky, které už prošly dříve větší či menší diskusí v Katalogizační komisi (zvláště pak jazyk jména korporace, znovu návrh na latinu). Soubor autorit pro řeholní řády a kongregace zveřejněný na internetové síti má povahu pracovního materiálu, ke kterému lze i nadále podávat připomínky na připojenou e-mailovou adresu.

Soubor autorit pro řeholní řády a kongregace se skládá z autoritních záznamů, jež připomínají deskriptorový odstavec, tj. výrazným typem písma a na předsazené řádce je uvedeno autoritní heslo (preferovaný tvar jména). Pod autoritním heslem jsou uvedeny další existující, tj. variantní (nepreferované) české formy jména daného řádu a kongregace, lišící se od autoritního hesla podstatně (např. Maltézští rytíři, variantní jméno Johanité), nebo délkou jména (např. Boromejky, variantní jméno Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského), pravopisnou odchylkou (např. Jezuité, variantní jméno Jesuité), invertovaným tvarem jména, skládá-li se autoritní heslo z přídavného a podstatného jména (např. Anglické panny, variantní jméno Panny anglické).

Dále pak následují latinská jména oficiální (úplná) i konvenční, pokud existují (u nově vzniklých se latina nevyskytuje), autoritní heslo pro daný řád nebo kongregaci v angličtině, jak je k dispozici v americkém souboru autorit, se závorkovým doplňkem [USAF] a ve francouzštině se závorkovým doplňkem [FRFA] - pokud byla anglická a francouzská verze zjištělná. Na konci heslového odstavce jsou uvedeny iniciálové zkratky. Nejčastěji vycházejí z latinských forem jména, výjimečně z jmen českých.

Soubor autorit není upraven dle UNIMARC formátu pro autority, protože to Katalogizační komise nepovažovala v této fázi za nutné. Jinak lze konstatovat, že soubor autorit pro řeholní řády a kongregace je vhodně graficky upraven (i barevně), je opatřen předmluvou, seznamem použité literatury a pramenů (je zde hojnost elektronických dokumentů) jakož i přehledem osob a institucí, s nimiž bylo konzultováno.

Na listopadovém zasedání (1998) Katalogizační komise, na niž byl přizván dr. Bartl z Národní knihovny - oddělení národních autorit, Komise dala tento svůj pracovní materiál bez nároků na honorář k dispozici Národní knihovně ČR pro její soubor autorit, aby jej nejen sama využila při zpracování svých dokumentů, ale aby jej také dále šířila ve smyslu doporučení Franc oise Bourdonové⁹⁾.

4

U církví a náboženských společností v České republice byl celkový postup při sběru, analýze a vyhodnocení jmen těchto korporací jakož i způsob stanovení autoritního hesla poněkud odlišný od předchozího souboru autorit.

Základním východiskem se stal Adresář církví a náboženských společností registrovaných v České republice z roku 1996¹⁰⁾ a Katolická ročenka 95¹¹⁾, neboť šlo o to podchytit všechny dnes v České republice oficiálně činné církve a náboženské společnosti. Zaznamenány byly jejich oficiální, úřední názvy, aniž tím byla předem určena podoba autoritního hesla pro budoucí soubor autorit.

V průběhu roku 1997 a 1998 byl získán seznam zpřesňován a doplňován, rovněž na základě novějšího Adresáře a Evangelického kalendáře 1999¹²⁾. Začaly úvahy o zařazení též podřízených složek zvláště u větších církví. Postupně byly tyto jejich podřízené složky připojovány všude, kde to má z hlediska vydávaných publikací smysl (ne každá složka samostatně publikuje).

Otázkou bylo, zda v souladu s tehdejšími rozhodnutím Národní knihovny České republiky připojit za každé jméno geografický kvalifikátor, tedy např. Jednota bratrská (*Česká republika*), i Českobratrská církev evangelická (*Česká republika*). V jedné verzi se vyskytla také zkratka (ČR) v souladu s návrhem Národní knihovny ČR; tato zkratka však byla nakonec jako geografický kvalifikátor z použití vyřazena. Konečné řešení vyznělo úsporně: geografický kvalifikátor připojit tam, kde může napomoci k odlišení dvou korporací téhož jména (řešení homonymie), příp. kde je sídlo nejasné v kontextu s příbuznými autoritami, např. Českobratrská církev evangelická. Horácký seniorát (Jihlava), naproti tomu je bez kvalifikátoru Českobratrská církev evangelická. Brněnský seniorát.

Postupem doby byl seznam doplňován jednak zkratkami, pokud se používají; co však bylo významnější, byl doplňován také konvenčními jmény pro jednotlivé církve a náboženské společnosti, pokud v češtině existují, např. „baptisté“ vedle úředního Bratrská jednota baptistů, „unitáři“ vedle úředního Náboženská společnost českých unitářů apod.

Tak jak se v průběhu roku 1998 zpřesňoval a doplňoval seznam církví a náboženských společností v České republice (v této podobě byl také vystaven na webovských stránkách Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy na adrese: <http://www.etf.cuni.cz/~library/lcirkv.html>), tak se postupně tříbil i názor na to, jak bude formulováno autoritní heslo a jaké další informace bude heslový odstavec obsahovat.

Předně byla doplňována česká variantní jména ke jménům jednotlivých církví a náboženských obcí, která převážně představují starší oficiální názvy, např. Jednota českobratrská pro dnešní Církev bratrskou. U některých církví existují i souběžná jinojazyčná jména, např. v latině pro Církev katolickou (Ecclesia Catholica) a pro Jednotu bratrskou (Unitas Fratrum); dále pak výjimečně v angličtině pro Jednotu bratrskou (Czech Brothers, Moravian Church), což jsou však svou podstatou asociovaná jména.

V poslední fázi prací v roce 1998 pak byla podrobně zvážena alternativa spočívající v použití buď oficiálního jména nebo jiného běžně známého (konvenčního) jména korporace pro autoritní heslo v souboru autorit. Úvahy byly založeny na již citovaných člancích AACR2R, také na textu *Příručky k AACR2. Revize 1988*¹³⁾ a na zjištění odpovídajících hesel ve *Všeobecné encyklopedii ve čtyřech svazcích*¹⁴⁾.

Výsledkem bylo rozhodnutí, že u církví a náboženských společností, u nichž v češtině existuje vedle úředního jména též stručné jméno konvenční (a navíc jde o církve a náboženské společnosti s nadnárodním působením), se autoritním heslem stává toto konvenční jméno. U církví a náboženských obcí, které mají kořeny svého vzniku na území České republiky (a zpravidla nemají ani své konvenční jméno), se pak autoritním heslem pro soubor autorit stává úřední pojmenování dané církve a náboženské společnosti. V tomto souboru autorit se tedy mísí jak úřední, tak konvenční jména církví a náboženských společností, což je však běžné v celé oblasti souborů autorit pro korporace.

Zvláštní pozornost si z hlediska řešení problémů v souboru autorit zasluhuje Církev katolická (oficiální jméno). Diskuse a konzultace se především týkaly otázky, zda by autoritním heslem neměla být „římskokatolická církev“ vedle „řeckokatolické církve“. Nakonec po konzultacích, neúspěšných žádostech o konzultace v zahraničí, po neúspěšném zjišťování v zahraničních bázích dat zvláště středoevropských zemí a po zvážení všech souvislostí bylo složené adjektivum nahrazeno jednodušším, zavedeným a zřejmě správnějším „katolická“.

Pokud jde o otázku, zda na prvním místě autoritního hesla zařadit substantivum nebo adjektivum, byla dána přednost spojení adjektivum - substantivum, tzn. „katolická církev“. Jde o stejné konvenční jméno v češtině jako u již zmíněných mezinárodních náboženských institucí. Ke správnému rozhodnutí přispělo patrně v nemalé míře i vědomí, že toto autoritní heslo je určeno jak pro jmenné, tak pro věcné (předmětové) zpracování dokumentů.

„Katolická církev“ má v daném souboru autorit nejvíce podřízených složek, jež mají podobu autoritního hesla, a to nejenom funkčních a teritoriálních v rámci České republiky, ale také z hlediska mezinárodního. Takže vedle autoritního hesla pro podřízenou složku např.

„Katolická církev. Biskupství plzeňské“

„Katolická církev. Metropolitní kapitula sv. Víta, Vojtěcha a Václava (Praha)“

„Katolická církev. Farní úřad (*zde se uvede sídlo*)“

existuje též autoritní heslo pro podřízenou složku na úrovni nadnárodní, např.

„Katolická církev. Kongregace pro blahověčení a svaťování“

„Katolická církev. Papež (1978- Jan Pavel II.)“

„Katolická církev. Papežská rada pro rodinu“ atd.

Výsledný soubor autorit obsahuje 21 autoritních hesel pro církev a náboženské společnosti působící v současnosti v České republice. Skládá se z autorit, jež za autoritním heslem (v heslovém odstavci) kromě variantních jmen českých, cizojazyčných (výjimečně též souběžných a asociovaných) a příp. z kratek obsahují také - zvláště u velkých církví - autoritní hesla s vybranými podřízenými složkami dané církve.

Kromě předmluvy, seznamu použité literatury a přehledu úspěšných odborných konzultací obsahuje tento soubor autorit také na konci připojený abecední rejstřík, do něhož jsou zařazena všechna variantní, souběžná a asociovaná jména vyskytující se v heslových odstavcích.

Rovněž tento soubor autorit Společná katalogizační komise SKIP a ČIS Praha považuje za pracovní materiál, který lze v této podobě už používat, ale na druhé straně lze k němu podávat připomínky a doplňky na uvedené adrese Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy. I tento soubor autorit Katalogizační komise dala v listopadu 1998 k dispozici Národní knihovně České republiky bez nároků na honorář.

5

Soubory autorit pro církevní a náboženské korporace jsou jedním z prvních pokusů o vytvoření českého - byť dílčího - souboru autorit pro národní korporace. Oba soubory autorit jsou určeny pro jmenný i věcný popis náboženské literatury (předpokládá se v souladu s mezinárodními tendencemi, že záhlaví i předmětová hesla tohoto typu, tj. jména osob i korporací by měla být formulována shodně). Jsou určeny pro bibliografické i katalogizační zpracování.

Předpokládáme, že tyto soubory autorit budou užívány pro zpracování náboženské literatury nejenom v odborných teologických knihovnách, ale také ve všech knihovnách, které tuto literaturu ve svých fondech mají, ať jde o literaturu současnou nebo historickou. O oba soubory autorit projevil zájem i knihovny muzejní a rovněž archivy. Katalogizační komise předpokládá také vydání v tištěné podobě.

Veškeré připomínky a doplňky, aktuální změny laskavě zasílejte na e-mailové adresy uvedené na webov-

ských stránkách zmiňovaných materiálů. Počátkem každého kalendářního roku bude podle potřeby prováděna aktualizace obou souborů.

Poznámky

- 1) Anglo-americká katalogizační pravidla : druhé vydání, revize 1988 / překlad Národní knihovna v Praze. — 1. české vyd. — Praha : Národní knihovna ČR, 1994-1995. — 1 sv. (na volných listech). — ISBN 80-7050-187-1
- 2) UNIMARC/Autority : univerzální formát pro autority / překlad Národní knihovna České republiky. — 1. české vyd. — Praha : Národní knihovna ČR, 1995. — 80 s. — ISBN 80-70-50-206-1
- 3) Lumen gentium : věroučná konstituce o církvi. — Praha : Scriptorium, 1992. — 71 s. — Převz. záznam
- 4) Annuario pontificio 1993. — Città del Vaticano : Artemis Verlag, 1993. — Převz. záznam
- 5) Katalog mužských a ženských řeholních řádů a kongregací na území České republiky : stav k 1. 1. 1997. — Praha : Konference vyšších představených mužských řeholí v ČR, Konference vyšších představených ženských řeholí v ČR, 1997. — Převz. záznam
- 6) Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy / J. Svátek. — In: Sborník archivních prací. — Sv. 20 (1970), č. 2, s. 505-507, zvl. příl. — Převz. záznam
- 7) V souladu se schválenými českými interpretacemi AACR2R je v této větě výraz „anglický“ nahrazen výrazem „český“.
- 8) Viz webová stránka Národní knihovny ČR.
- 9) International cooperation in the field of authority data : an analytical study with recommendations / Françoise Bourdon ; IFLA UBCIM Programme ; translated from the French by Ruth Webb. — München : Saur, 1993. — 135 s. — (UBCIM Publications. N.S. ; vol. 11). — ISBN 3-598-11169-X
- 10) Adresář církví a náboženských společností registrovaných v České republice. — Praha : Odbor církví Ministerstva kultury, 1996. — 62 s. Totéž 1997. — 66 s.
- 11) Katolická ročenka 95. — Kostelní Vydří : Karmelitánské vydavatelství, 1995. — 197 s. — ISBN 80-85527-98-7
- 12) Evangelický kalendář 1999. — Praha : Kalich, 1998, s. 171-210. — ISBN 80-7017-145-6
- 13) Příručka k AACR2. Revize 1988 : výklad a příklady k Anglo-americkým katalogizačním pravidlům / Margaret F. Maxwell s novou kapitolou Judith A. Carter ; český překlad Národní knihovna České republiky. — Praha : Národní knihovna ČR, 1995. — ix, 435 s. — ISBN 80-7050-228-2
- 14) Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. — Praha : Nakladatelský dům OP, 1996-1998. — 4 sv. — Encyklopedie Diderot. — ISBN 80-85841-17-7 (soubor)